

Vecko-Tidningen SÄNINGSMANNEN

PRIS 20 ÖRE

N:R 17

LÖRDAGEN DEN 28 APRIL 1945

41 ÅRG.

En käck nykomling bland våra favoriter på Skansen.

Den nye presidenten i Förenta Staterna — Harry Truman.

En rar dockflicka i Filmos nya sagofilm, som nu inspelas. maj

På minvakt ombord

Ett intressant reportage från min-
krussaren "Xivsnabben".
Foto: Bertil Janson.

På minkryss med "Älvsnabben"

Hur det går till att fälla minor och ta upp dem igen beskrives i denna skildring av flottans män i vardagsjobb.

En soligt strålande aprildag var Vecko-Tidningen Såningsmannens medarbetare och fotograf inviterade till ett besök ombord på den nya svenska minkryssaren "Älvsnabben". Från en väl bevakad hamn ute i havsbandet kommer en motorbåt och hämtar os. Dessförinnan hade vi undergått ett verkligt kors-förhör av portvakten, vilken dock konstaterat, att vi hade rent mjöl i påsen.

Ute på "redden" ligger "Älvsnabben", lång, bred, hög och imponerande. Fartygets krigiska camouflering lämnade inget övrigt att önska. Ju närmare vår motorbåt förde oss till fartyget, desto betänksammare blev vi, hur vi från den lilla låga motorbåten skulle ta oss upp för den branta bredsida till relingen. Det såg värre ut än i entrén till Lustiga huset på Gröna Lund.

Innan vi visste ordet av hade emellertid tjänstvilliga händer släppt ner ett 'fallrep' i form av en prätig lejdare, som vi med något besvär äntrade. Och fortare än kvickt befinner vi oss innanför relingen.

— Välkomna ombord!

Fartygschefen, kapten C. Elmér, tar emot oss i egen hög person med dessa ord. Hans seniga sjömansnäve ger eftertryck åt välkomsthälsningen. Chefen överlämnar oss i fartygsintendentens välvilja — löjtnant G. Langendorf hade fått order att visa omkring i "Älvsnabbens" innandöme; Det uppdraget visar han sig vara mannen att fullfölja med stor sakkunskap. Vi får bese köksregionerna och mässarna för officerare och manskap, maskinrum och allt det övriga. Kojerna är rymliga och praktiskt inredda, och pojarna ser ut att trivas med tillvaron. Fartygsläkaren intygar, att hälsotillståndet ombord är gott. En blick in i det lilla sjukrummet bevisar den saken. Där låg endast en blåjacka, som förresten inte var sjuk i egentlig mening. Han hade nämligen fått foten i kläm nere i 'minlagret'. Tandläkaren däremot har fullt upp att göra. Den 250 man starka besättningen vill gärna ta tillfället i akt att få sina skavanker på tänderna översedda.

Frampå morgonen — vi hade minsann fått vara uppe i ottan denna dag — börjar fartyget röra på sig. Det drar ihop sig till fullföljande av övningsprogrammet. Uppe på däck är det ett rörligt liv. Officerare och besättningsmän gnor omkring som skottspolar mellan de hundratals minbjässarna, som står där i långa, imponerande rader och ser skräckinjagande ut. Trots att vi visste att minorerna i sitt nuvarande tillstånd var helt ofarliga, nalkas man de hornbeprydda vidundren med stor respekt.

"Älvsnabben" var denna vecka flaggskepp för minkryssarflottan i dessa farvatten. Det vill med andra ord säga, att självaste divisionschefen var ombord. Kommendörkapten Gösta Silfverling är en trevlig och gemytlig sjöofficer, liksom de flesta av sina marina kolleger. Kommendörkapten Silfverling var i början av kriget med om att minera Ålands hav, så vi förstår, att han är en minexpert som kan sin sak. Det framgår också av, att han kan tala om mintekniken på ett sätt, som till och med landkrabbor som vi begrep.

Minan i och för sig gör ett imponerande intryck på lekmannen, och ser man dem som här i stora "batterier", då blir man helt enkelt överväldigad. Divisionschefen avslöjar en hel del, som inte får komma i tryck. Men så mycket vågar vi nog nämna, som att varje mina har omkring 200 kg. sprängladdning inombords. Det räcker flera gånger om för att ta kol på ganska stabila fartyg.

Minan, som står färdig att fällas från rälsen, är placerad ovanpå ett ankare, som närmast ser ut som en fyrkantig järnlåda. Denna i sin tur sitter på hjul, vilka följer med i djupet. Ovanpå minan slutligen finns en med tross fastsatt tråkloss, som för att underlätta upptagandet skall markera, var minan återfinnes. Inuti ankaret finns en wire placerad, som kan reglera minan för olika djup. Med ankaret väger hela "ekipaget" 780 kg. upplyser divisionschefen, och det är alltså tunga don för sjömansgossarna att hantera. Men de är vältrimmade och allting går som en dans.

Dagens beredskapsövning upptar fällning av ett stort antal "burkar", som minorerna respektlöst kallas ombord. Från durken föres minorerna i en hiss på babord och på styrbord upp till däck, där löper ända till yttersta kanten av aktern.

Sedan gäller det att ta upp minorna igen, och det är ett styvt arbete. Varje pjäs representerar ett värde av 5,000 kr., så det är givetvis för dyrbart att låta dem försvinna i djupet för alltid.

Nu är allt klart att låta "burkarna" gå. Minofficeren, kapten R. Tengselius, står färdig på sin kommandoplatz framför en rad dekorativa, färggranna prickdukar, som skall markera minlinjerna.

På "Älvsnabben" har man uppfunnit ett eget, sinnrikt elektriskt signalsystem, som underlättar ordergivningen. Det fungerar perfekt, och så rullar den första minan nerför spåret och hamnar med ett väldigt plumsande i havet. Den första minan följs var tionde sekund av nästa och nästa i en oavlåtlig följd. Det är spännande att med kikaren för ögonen följa de guppande pjäserna på vågorna. Det dröjer en god stund innan minan försvinner i djupet. Det sker slutligen efter ett litet luftsprång, när ankaret tar botten. Och nu är endast träflötet, som gungar upp och ned.

Det har gått lekande lätt att fälla samtliga minor. Nu ankrar "Älvsnabben" efter väl utfört värv. Turen kommer sedan till "Älvsnabbens" springpojkar, de tre tendrarna eller bogserbåtarna "Sprängaren", "Sökaren" och "Sveparen", att hämta upp dyrgriparna igen.

Det har blåst upp friskt ute på Mysingen. Någon beräknar vindstyrkan till 12—13 sekundmeter. Den vågiga sjön försvårar upptagningsarbetet, men vi ångrar inte att vi följde med ombord på "Sveparen" under beskydd av löjtnant Schiöler.

Med en båtshake fiskas flötet upp, trossen sättes fast i en vinsch, och i ett nu är ankaret uppe på vattenytan. Därefter blir själva minan hissad ombord. Ankarlådan är vattenfylld och hela kaskader vatten sprutar över pojkarna, som baxar och bänder de tunga pjäserna i sitt anletes svett. Det är ett hårt jobb, som förtjänar allt beröm.

Efter åtskilliga kryssningar mellan prickarna har bogserbåten de där utlagda minorna ombord och kan återvända till "Älvsnabben".

Så är en dag med minkryssaren "Älvsnabben" till ända. Den gav ett utomordentligt gott intryck av den beredskapsanda som är rådande i den svenska flottan i dessa oroliga tider. Ideligen stötte man på denna anda av kamratskap och samarbetsvilja. Det är långt mellan permissionerna under beredskapen, men alla tar det med jämnmod. Det är också väl sörjt för förströelsen ombord. En centralradio med högtalare i alla vinklar och vrår snart sagt är mycket uppskattad. Den kan också utnyttjas för egna utsändningar, föredrag, grammofonmusik och hemgjorda underhållningsprogram.

Vi stävar mot hamn igen ombord på "Sveparen" Chefen, flaggstyrman Granström, står vid vår sida och berättar en hel del spännande äventyr om upplevelser i minfyllda farvatten nu och under förra kriget. Men det kapitlet går utanför ramen för denna artikel. När vi vänder oss om för att kasta en avskedsblick på "Älvsnabben", säger flaggstyrman Granström: Ja, inte är hon vacker inte, men hon går an. Man får inte begära så mycket av en handelsångare. Tacka Vet jag "Sveparen"! Ja, de sjömännen, de har sin egen lilla stolthet!

Berndt Hollsten.

På minkryss med "Älvsnabben"

Hur det går till att fälla minor och ta upp dem igen beskrivs i denna skildring av flottans män i vardagsjobb.

T. A.: Så här ligger minorna utgräddade på däck. Fällningens förslupp är löst skjutet ut.

Nedan: En mina har släppts iväg och har kommit i väntet. Den flyter en stund innan den sjunker.

tunga den för sjömannens arbete att hantera. Men de är välutrustade och alltting går som en dans. Deras beredskapsövning utgår från att ett stort antal "barkar", som minorna respektive kallas ombord. Från dackarna lämnar minorna i en båt på labord och en på styrbord upp till däck, där rälsbanor löper längs till yttre kanten av dackarna. Sedan gäller det att ta upp minorna igen, och det är ett styrt arbete. Varje pila representerar ett värde av 5000 kr, så det är givetvis för dyrbar att låta dem försvinna i djupet för alltid. Nu är allt klart att låta "barkarna" på Min-officeren, kapten R. Tengstam, står färdig på (Forts. å sid. 22.)

En soligt strålende aprildag var Vecko-Tidningen Sjömannens medarbetare och fotograf inväntade till ett besök ombord på den nya svenska minkryssaren "Älvsnabben". På en väl bevakad hamn ute i havsbudet kommer en motorbåt och hämtar ut. Dess förman hade vi undergått ett överligt korfbesök av portvakten, vilken dock konstaterat att vi hade rätt myri i påsen.

Ute på "vadden" ligger "Älvsnabben", lång, bred, hög och imponerande. Fartygets krigska utrustning länade inget övrigt att önska. Ju närmare vår motorbåt förde oss till fartyget, desto betänksamare blev vi, hur vi från den lilla låga motorbåten skulle ta oss upp för den branta bordsidan till relingen. Det sig värre ut än i en avströ till Luauiga hamn på Grönå Lund.

Innan vi visste ordet av hade smallellit järnsvilliga händer släppt ner ett "alltrep" i form av en praktisk bords, som vi med något besvär intrade. Och fortare än kvickt befinner vi oss innanför relingen.

— Välkomna ombord! Fartygschefen, kapten C. Elmér, tar emot oss i egen hög person med denna ord. Hans seniga sjömannens ger eftertryck åt välkomnandena. Chafin överlämnar oss i fartygschefens värdiga — löjtnant G. Langendorff hade fått order att visa oss omkring i "Almabben" inandande. Det uppdraget visar han sig vara mannen att fullfölja med stor sakkunskap. Vi får bese kökspersonerna och mässarna för officerare och marakap, maskinrummet och allt det övriga. Kökarna är rymliga och praktiskt inredda, och pojkarna ser ut att trivas med tillvar. Fartygschefen flyttar, ett hålloförläggande ombord är gott. En blick in i det lilla sjukrummet berättar den saken. Där låg endast en bädd, som förresten inte var styck i egentlig mening. Han hade nämligen fått foten i kläm nere i "minlagret".

Tandläkaren däremot har fullt upp att göra. Den 20 man starka besättningen vill gärna ta

"Älvsnabben" är vår senaste instyrskryssare, utbyggd efter ett handelsfartyg.

T. v.: Inredningen löjtnant Langendorff på utskik.

tilfalllet i akt att få sina skavanker på tingens överreda. Frampå morgonen — vi hade minorna fått vara uppe i osten denna dag — börjar fartyget röra på sig. Det drar ihop sig till fullföljande av svansprogrammet. Uppen på däck är det ett rörligt liv. Officerare och besättningsmän gör omkring som skottspölar mellan de hundratals minblossarna, som står där i långa, imponerande rader och ser skräckinslagande ut. Trots att vi visste att minorna i sitt svarande tillstånd var helt ofarliga, saknas man de hornbrydda vänduren med stor respekt.

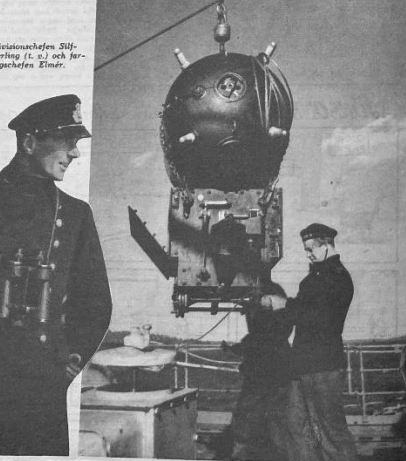
T. v.: Inredningen löjtnant Langendorff på utskik.

T. v.: Tandläkaren har gott om besvär bland de 250 ombord.

T. h.: Den imponerande de minas, lastarad vid sitt hylföredda ankare.

Dictionsschefen Sjöberget (t. v.) och fartygschefen Elmér.

Med ankaret väger hela "skipaget" 780 kg, uppger divisionschefen, och det är alltså

"Älvsnabben" var denna vecka flaggskepp för minkryssningsflottan i dessa farvatten. Det vill med andra ord säga, att sjöstrafk divisionschefen var ombord. Kommandörkapten Gösta Silfverling är en trevlig och gemyttlig sjöofficer, liksom de flesta av sina marins kolleger. Kommandörkapten Silfverling var i början av krigen med om att minna Alanda hav, så vi förstår, att han är en minkryssare som han sin sak. Det framgår också av, att han kan tala om minkryssningen på ett sätt, som till och med landkrabbor som vi begrep. Minan i och för sig gör ett imponerande intryck på besättningen, och ser man dem som här i stora "batterier", då blir man helt enkelt överväldigad. Divisionschefen avsköjer en hel del, som inte får komma i tryck. Men så mycket väger vi nog nämna, som att varje min här omkring 200 kg, springskidning isombord. Det räcker flera gånger om för att ta koll på gamla skilda fartyg. Minan, som står färdig att fällas från rälsen, är placerad ovanpå ett ankare, som närmast ser ut som en fyrkantig järnplatta. Dessa i sin tur sitter på hjul, vilka följer med i djupet. Ovanpå minan sluttigen finns en med tross fastsatt trälös, som för att underlätta uppskjutandet skall parkera, var minan fortfarande. Inuti ankaret finns en wire placerad, som kan repetera minan för olika djup.

Med ankaret väger hela "skipaget" 780 kg, uppger divisionschefen, och det är alltså

På minkryss med "Älvsnabben". (Forts. fr. sid 15.) sin kommandoposts framför en rad dekorativa, färggröna prickbalkar, som skall markera mållängden. På "Älvsnabben" har man upfunnit ett eget, enkelt elektriskt signalsystem, som underlättar ordregivningen. Det fungerar perfekt, och så muller den första minan nerför spåret och hamnar med ett väldig plömande i havet. Den första minan följer på minne sekund av nästa och nästa i en oavbruten följd. Det är gäspande att med Ekrens för ögonen följa de guspande pilarna på vägarna. Det doftar en god stund innan minan försvinner i djupet. Det sker slutligen efter ett litet luftbråk, när ankaret tar boten. Och nu är endast trälös, som pungar upp och ned.

Det har gått lekande lätt att fälla somliga minor. Nu ankar "Älvsnabben" efter väl utförd värd. Turan kommer sedan till "Älvsnabben" springgylkar de tre sekunderna eller bogserbåarna "Springaren", "Sökaren" och "Sveparen" att hämta upp dyrgärderna igen. Det har blåst upp friskt ute på Väningen. Någon beräknar vindstyrkan till 12-15 sekundmeter. Den vägen sjön föredrar uppskjutningsarbetet, men vi kan inte ut i följde med ombord på "Sveparen" under beskydd av löjtnant Schiller.

Med en bånabake fäskes flödet upp, trossen sättes fast i en vinkel och i ett nu är ankaret uppe på vattenytan. Därefter blir själva minan löst ombord. Ankarlindan är vattenfylld och hela kaskader vatten sprutar över pojkarna, som hasar och händer de tunga pilarna i sitt anlites sveit. Det är ett hårt jobb, som förtjänar alla beröm.

Efter åttioåtta kryssningar mellan prickarna har bogserbåarna de där utlagda minorna ombord och kan återvända till "Älvsnabben".

Så är en dag med minkryssningen "Älvsnabben" till ända. Den gav ett utomordentligt gott intryck av den beredskapsövning, som är rådande i den svenska flottan i dessa cooliga läder. Ideligen stötte man på denna anda av kamratskap och samarbetsvilja. Det är långt mellan sjömannens under beredskapen, men alla tar det med hämnad. Det är också väl stor för förstörelsen ombord. En centrallös med högljudda i alla väsklar och träs snart sagt är mycket uppskattat. Den kan också utnyttjas för egna utsländningar, föredrag, gramofonmusik och hemgjorda underhållningsprogram. Vi stavar mot hamn igen ombord på "Sveparen", Chafin, flaggtyrman Granström, står vid vår sida och berättar en hel del spännande äventyr om upplevelser i månylidna farvatten nu och under förra året. Men det kapitel går utanför ramarna för denna artikel. När vi vänder oss om för att kasta en avskedsblick på "Älvsnabben", säger flaggtyrman Granström: — Ja, inte är hon vacker inte, men hon går en. Man får inte begära så mycket av en handelsångare. Tacks tre jag "Sveparen"! De sjömannen, de har sitt egen lilla stichat! Berndt Hallen.